

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapestben.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.
Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.
Előfizetési ár: egész évre frt 3.—.
Kérásokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért, minden közlés után 3 krajczár (6 filler) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... frt 16.— negyed oldal ... frt 4.—
fél oldal ... » 8.— nyolczad oldal » 2.—

A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Az államosítás.

Nehez idöket élünk! A minden téren mutatkozó mostoha elbánás a katolikus tanügy munkásaival szemben épen úgy készletnek e fölsóhatásra, a mint ajkunkra adják e panaszszót az erkölesi téren tapasztalható zilált viszonyok. Érti ezt minden felekezeti néptanító, de kétszeresen érzi a katolikus tanító.

Nehez idök járnak a hitvallásos iskolákra: a modern törekvések, az államosítás erősen döntetik a katolikus iskolák ajtaját. A nemzeti nevelés jelszava alá burkolt cenzurálizáló törekvés fenyegeti az Egyház iskolaföntartói jogát. Erösen kiserül az államosítás és az úgynevezett «egységes nemzeti iskola» eszmöje, mely egyenesen kizárja a hitközségi iskolának még a gondolatát is. De itt talán azzal vádolhatnak engem, hogy tájékozatlan vagyok a napi események terén. hisz nap-nap után halljuk itt is, ott is, illetékesek szájából, hol hivatalosan, hol magán-megnyilatkozásokban, hogy a kultusz-kormánytól távol áll minden államosítási törekvés. Erre azonban azt mondom: szép dolog ez így kijelentve, de kiserül figyelemmel a tényeket, ha világosan akarunk látni. Mert hát mit jelentenek e kijelentések után azok a királyi tanfölügyelöi erőszakoskodások, melyek hol szép szóval, hol fenyegetésekkel iparkodnak az egyházi iskolaföntartókat rábíráni a katolikus iskola államosítására? Kérdem továbbá, mit jelentenek azok a cikkek, melyek e tárgyban hivatalos színezettel látnak napvilágot? Ölvastam egy közleményt, mely egyenesen a hitközségeket okolja a tanítók nagy részének még mindig rossz javadalmazása miatt, mint a mely hitközségek még feltékenykedni is merészelnék a boldogító állami beavatkozás miatt.

Alljunk meg itt egy kissé. Vagy van joga az Egyháznak iskolákat föntartani, vagy nincs. Ha van joga, a mi az 1868: XXXVIII. t.-czikk §§-ai alapján kétséget sem szenved, ez esetben illö eljárás-e kerülö utakon ezt a jogot megeseonkítani?

Miért erőszakol ki az állam jogokat viszonzásul az egyházi iskoláknak adott segélyért? Ezen bizalmatlanság serelmes, de még megmagyarázható volna talán akkor, hogyha ez iskolák nem szolgálnák a nemzeti nevelés magasztos ügyét; de nem érthető ez eljárás az oly díesö multtal bíró hazafias Egyházzal szemben, mint a magyar katholicizmus. Avagy nincs-e törvénybe iktatott joga az államnak a hazafiatlan iskolák megszüntetésére? Megvan bizony ez a joga, de ez egyszersmind kötelessége is. Mi azt mondjuk, tegyen eleget e kötelességének kérielhetlenül, de ne indítson irtóháborút a vallásos és hazafias szellemü iskolák ellen. Mi úgy látjuk, hogy eljárása nem egyéb, mint rejtett elökészítése a teljes államosításnak. Mi azt tartjuk: a szegényebb vidéken működö hitközségi iskolák joggal reflektálnak az állam támogatására, de a segély megadása ne legyen függövé téve attól, hogy az Egyház viszont föladja iskolaföntartó jogait!

A katolikus hitközségek áldozatkészségére szüksége van a népoktatásnak a jelenben és szüksége lesz erre a jövőben is. Ezt az áldozatkészséget érzékenyen lohasztja a fönnen hirdett államosítás. És mi a katolikus iskolák megszüntetésével az igazi vallásos nevelés hanyatlását siratjuk: mert a hitben erős nemzetben tetelezzük föl csupán az igaz, megbízható hazaszeretetet.

Tapasztaltam azt is, hogy hivatott férfiak, a helyett, hogy a szegényebb hitközségi iskolák segélyezését javasolnák, nemzetgazdasági elveket emlegetve, biztatják az államot és községeket, hogy a már közönségesen úgy is jól díjazott tanítóik fizetését még följebb emeljék s a verseny útján hajtsák bele a szegény katolikus iskolákat az állam karjaiba. Ez is nemes gondolkozás, mely lefordítva így szól: te szegény katolikus hitközség, mert szegény vagy, a feszület kidobod az iskolából és «imaszerü fohászt» mondatsz az iskolában, de, te módosabb kath. iskola, mert bírod, még maradhatsz.

Söt oly fölhívást is ölvastam, mely a tanító-

Délután	
honnán	
v. v. Budaörs	
v. v. Hatvan	
v. v. Berlin, Ruttká	
v. v. Konstantinápoly	
v. v. Gyékényes, Pécs	
v. v. Lemberg, Kassa	
v. v. London, Paris, Bécs	
v. v. Kolozsvár, Arad	
v. v. Graz, Fehring	
v. v. Bieske, N.-Kanizsa	
v. v. Hatvan	
v. v. Brassó, Kolozsvár	
v. v. Győr	
v. v. Bécs, Graz	
v. v. Brassó, Arad	
v. v. Belgrad, Eszék	
v. v. Berlin, Ruttká, Szerecs	
v. v. Fiume, Zágráb, Pécs	
v. v. Staniszlau, M.-Sziget	
v. v. Röma, Fiume, Zágráb	
v. v. Munkács, M.-Sziget	
v. v. Kassa, P.-Felka	
v. v. Bécs, Graz, N.-Kanizsa	
v. v. Berlin, Ruttká	
v. v. N.-Szeben, Gyula-Felervár	
v. v. Trieszt, Fiume	
v. v. Munkács, Kassa	

ny. p. udvarra.

Délután	
honnán	
v. v. Palota-Ujpest	
v. v. Bukarest	
v. v. Palota-Ujpest	
v. v. Paris, Bécs	
v. v. Palota-Ujpest	
v. v. Nagy-Maros	
v. v. Szolnok, Czegled	
v. v. Esztergom	
v. v. Palota-Ujpest	
v. v. Bécs, Zsolna	
v. v. Palota-Ujpest	
v. v. Temesvár	
v. v. Orsova, Temesvár	
v. v. Palota-Ujpest	
v. v. Nagy-Maros	
v. v. Lajosmizse	
v. v. Bécs	
v. v. Berlin, Zsolna	
v. v. Esztergom	
v. v. Oszlende, Bécs	
v. v. Szolnok, Czegled	
v. v. London, Paris, Bécs	

do kitéröbe.

v. v. Esztergom	
v. v. Esztergom	

egyesületeket és a világosodottabb városi tanítókat fölszólítja az ügyefogyottabb falusi (kath.) kollegáknak utbaigazítására, mert, — úgymond, — sokan homályban vannak az állami gyámkodás paradicsoma felől.

Mindezekből láthatjuk, hogy semmi okunk sem lehet az üres ígéretekben, a csalogató szíréhangokban megbízni; hanem eber őrt állva jogaink mellett, bátran verjük vissza a támadásokat, melyvel eddig oly sokszor s oly hosszú idő óta, szent ügyünk mérhetlen kárára adósk maradtunk.

Természetesen e mellett más oldalról ne nézzük örbe tett kezekkel a veszélyt; a sopánkodásokkal és hangzatos elméleti fejtegetésekkel, fényes szónoklatokkal nem védjük meg kath. iskoláinkat. Itt tenni, még pedig sürgősen tenni kell. És e helyen nem fejezhetem be cikkemet a nélkül, hogy ismételve ne irányozzam a közfigyelmet Székesfehérvár lánglelkű püspökének alkotására, a *«Szent Imre ténügyi segélyalapra»*, mely intézmény a mily mértékben tanúsítja a nagy főpap atyai gondoskodását tanítóiról, ép oly hatalmas útmutatás az a hitvallásos iskolák jogainak megvédésére az államosítás veszélyeivel szemben.

Pétervására.

Farkas Ágoston.

Egy néptanító-egylet működése.

A *«Mohács-rülkői róm. kath. néptanító-egylet»* IX. évkönyve fekszik előttünk.

Az érdemes munka fölöleli a nevezett egyesület múlt 1898. évi működését.

Előszavában közli az egyesület elnökének, *Stadler Mihály*nak bevezető sorait. E sorok méltó képét adják annak a szellemnek, a mely az egyesület munkásságát áthatja. *«A hanyatló századot, míg egyrésztől növekedésének virágján áll az ember elme teremtő ereje, addig másrésztől hanyatlott a vallás és erkölcs.»* És csakugyan, a vezetésben ennek a fölfogásnak az érvényesülése érződik ki.

Vallás és erkölcs hatják át az eszméket, törekvéseket, melyekért az egylet fáradozik.

A tartalmas előszó a következő buzdító szóval végződik:

«Az egyleti élet fontosságát tán szükségtelenül bővebben fejtegetnem; mert a mindennapi tapasztalat azt bizonyítja, hogy társaskörből jöve, mindig új meg új tapasztalatokkal gazdagodva térhetünk vissza családjaink körébe... Ha ez igaz, akkor annál is inkább igaz az, hogy az egyleti élet, — szorgalmasan látogatván egyleti üléseinket, gyarapítja ismeretünk tárházát; azért fokozódott akarattal küzdjük le a netáni közönyt, mely bennünket a gyűlések, de különösen egyletünk gyűlésetől távol tartani igyekszik; mert kétségtelen, hogy szakulásokon szerzett tapasztalatokkal gazdagodva, nemcsak magunknak, hanem a tanítványainknak, a hazánknak s a társadalomunknak fog egyleti tevékenységünk kamatozni.»

Az előszó után közli az évkönyv az egyleti ülések jegyzőkönyveit; ezekben számol be működéséről.

Az ülések mindegyikéből szakavatott, tapintatos vezetés, lelkiismeretes, komoly munkásság szólal meg.

Minden gyűlésnek van egy-egy kimagasló momentuma, a mely karakterizálja irányát. A tanügyi komoly munkásság mellett élesen érezhető az önszegélyezésre való törekvést is a jegyzőkönyvek anyagából. Ügyszólván minden jegyzőkönyv beérkezett pályamunkákról, kiadott új tételokről, díjkiosztásról stb. számol be.

Ime néhány példája a tanulságos tételeknek:

«Kiváncsítatik egy rendszeres vezérfonal a magyar nyelv tanítására a falusi népiskolák számára.»

Ezt a tételt egyik egyleti tag el is nyerte.

«Minő eljárást kövessen a tanító az énekkönyvtárról, hogy fűrdözését siker koronázza?»

Mind a két tétel oly fontos és általános természetű, hogy azok bármelyikét is hazánk akármely egyesülete is kitzethetné; mert mindenhol forognak e kérdések körül viták.

Nagy kár, hogy a nyertes munkák közül egy sem nyert helyet az évkönyvben. Pedig nem is kell nagyon erősegetni, hogy az ilyen fontos természetű kérdés megérdemli a lehető legszélesebb körű ismertetést. Azért is nem szabad a kinevezet véka alá rejtetni; e közlés által, vagy csak a nagyjából leendő ismertetés útján is nagy érdeket szolgálnának.

Hasonló fontosságú a következő kérdés is:

«A gazdasági ismétlőiskolák haszna, tekintettel a földműves osztály anyagi helyzetére.»

Ugyan nem valami nagy összeg jut az évkönyv kinyomatására, mindössze 60 forint, de talán apró nyomással mégis lehetne, — valamicskével meg is toldva az összeget, — többet adni?

Az egyesületnek 6 alapító, 19 pártoló, 81 működő, tehát összesen 106 tagja van.

Könyvtára 88 művet számlál.

Az egyesületnek folyóirata, közlönye nincs.

A *Szent-István-Társulat* ad ki nagy költséggel lapot, a *Népszerűt*-t, a melyre már ama körülmény következtében is föl hívjuk az egyesület figyelmét, mert e lap szinte állandó rovatot tart az egyesületi közlések számára.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

A magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. tanítók segélyalapja központi bizottságának 1899. évi augusztus hó 24-én Budapesten tartott XV. közgyűléséről szóló jegyzőkönyv. (Folytatás.)
X. Következik az ösztöndíjak megszavazása. Elnök jelentése szerint régi ösztöndíjas volt 35. Ösztöndíjat föl nem vette 3. Tanulmányait befejezte 7. Elmaradt összesen 10. E szerint régi ösztöndíjas lez 25. kiknek 50 forintjával jár 1250 frt, betöltendő 9 hely a 50 forintjával 450 frt s így az ösztöndíjakra kiutalt 1700 forint kimerítettük. Régi ösztöndíjasok névsora: Bakos Ede, Bielek Ede, Bódy Máté, Buzás Iván, Kiru Gizella, Klohány Nágydor, Lakatos Géza, Lipiczky András, Mahay István, Mészáros Aladár, Molnár Gyula, Nevelős

Gyula, Orbán József, Prekop Etelka, Szántó Vilma, Tóth Anna, Doroties Ilon, Kytler Julia, Takács Gyula, Geréb Tamás, Szabó Mária, Buday Béla, Erdélyi Géza, Barabás Sándor. A 9 új helyre folyamodott, új ösztöndíjas a besztercebányai egyházmegyéből nem lett senki. A központi bizottság az ösztöndíjak adományozásánál figyelemmel volt az alapszabály 8-ik §-ára, mely szerint a rendes tagoknak csakis azon gyermekek részesülnek ösztöndíjban, a kik egyetemet, kath. tanítóképzőt, reáliskola vagy kath. gimnáziumi felsőbb osztályokat, vagy pedig ipar-, kereskedelmi- s gazdasági iskolát látogatnak (1898. évi könyv IX. pontja); miért is több folyamodónak kérvényét érdemleges tárgyalás alá nem is vette. Az ösztöndíjak első része a jelen 1899-1900. iskolai évi első félévének, a második része a második félévének sikeres befejezése után válik esedékessé. Azonban a központi bizottság 1897. évi határozata szerint: «az ösztöndíj csak azon esetben fizetendő ki, ha az ösztöndíjas kifogástalan magaviselet mellett, legalább általános jó osztályzatú bizonyítványt mutat föl. A pénz rendszeren bélyegzett s az intézeti igazgató által aláírt nyugtára a bizottság elnökénél, Esztergomban vehető föl. Mellékelni kell a nyert bizonyítvány hiteles másolatát is. Megjegyeztetik azonban, hogy: «A kik ösztöndíjukat augusztus hó 15-ig föl nem veszik, elvesztik jogényüket és az ösztöndíjasok sorából töröltetnek. XI. Targyalás alá vétettek a segélyezés iránt beadott folyamodványok. Folyamodvány beérkezett összesen 116. Kifogásoltatott 19. Marad jogosult folyamodványok 97. A bizottság a folyamodványokat átvizsgálta és eldöntözte, hogy a X. pontban kiutalt 2000 forint kiosztását akként eszközözi, hogy 100 folyamodót egyenként 20 forintnyi segélyben részesít. A segély-osztásnál a kellő föl nem szerelt s nem az egyházmegyei hatóság (egyházmegyei iroda) útján, vagy a kitűzött határidőn (június 31-ig) beérkezett folyamodványok a jegyzékbe nem foglaltattak és figyelembe nem vétettek. A segélyezett a következők: Besztercebánya-egyházmegye: Öveges Murgas Józsefné, szász-pelsőcei: Stefesik János, főlajosi: Petrovszky Ferenc, garam-szent-niklói: Planđer János, vriezkei tanítók, összesen 4. A megszavazott segély-rendes félévvel ellátott nyugtára Esztergomban, az elnököl felvéhető. Mindazon segélyösszegek, melyek december 31-ig föl nem vétettek, az alap javára visszatarthatnak. Fölszólíttatnak továbbá a segélyezették, hogy a nyugtáivány beküldése alkalmával, a zavarok elkerülése végett, tisztán írják ki a lakóhelyt és az utolsó postát. XII. Az indítványok során Greschik Viktor löseai tanító a segély-alap gyarapítása czéljából azon javaslatot terjeszt elő, hogy a hól csak kivéhető, rendezetlen a katolikus tanítók jászol-ünnepélyeket a segély-alap javára; továbbá, hogy a katolikus iskolák novendekéi is jászolának fillérékkel az alap növeléséhez; végül határozatképen óhajta kimondatni, hogy minden kath. tanító és tanítónő köteles tagja legyen az orsz. segély-alapnak. Laszcsik Gyula előszálási tanító az alapszabályok javánja megismertetni az ország összes katolikus tanítóival, (Kapható az esztergomi főegyházmegyei hivatalban példányonként 5 kr-ával.) Kelecsényi Antal mocsomi tanító fölveti a kérdést, hogy a nyugalomban lépett tanító tartozik-e továbbra is tagdíjat fizetni? Csávolszky József váci apát-kanonok kijelenti, hogy az új alapszabály megerősítése előtt nem lehet a tagságot kötelezővé tenni; szükségesnek látja a létesítendő árvaház rendeltetésének kibővítést az által, hogy alba ne csupán árvák legyenek fölvehető, hanem legyen az egyúttal a tanítók is. Major János esztergomi igazgató-tanító fölvetett kérdések megoldását a kath. tanító-egyesületében, illetve ezek meghallgatásával látja keresztülvihetőnek. Dr. Walter Gyula elnök általánosságban szól a tett javaslatokhoz. A tagság kötelezővé tétele az alapszabályok megváltoztatása nélkül ki nem vihető, ezért is szükségesnek látja az alapszabályok módosítását, mely esetben úgy az árvaház rendeltetésének kibővítése eszélhetőnek, valamint a kántor-tanítók nyugdíjszerűlé is orvosítható. Addig is, míg ez megtörténik, jónak látná, ha az évi tagdíj a nmélt. püspöki kar engedélye-

vel már 1900. évtől kezdve egy forintra emeltetnék. Különben helyesli a kath. tanító-egyesületek véleményének meghallgatását. Központi bizottság a tett előterjesztések és javaslatok meghallgatása után határozatképen kimondja, hogy nagyon is elérkezettnek látja az időt az alapszabályok módosítására; e czélból egy öttagú bizottságot küld ki, melynek feladata lesz a fölvetett kérdések és javaslatok helyes megoldásával egy új alapszabály-tervezetet kidolgozni. E czélból sürgősen keresse meg és kérje föl a hazai kath. tanító-egyesületeket, hogy a módosításra vonatkozó javaslataikat az ötos-bizottság elnökehez adják be. Ezen ötos-bizottság elnökéül egyhangú lelkesedéssel dr. Walter Gyula apát-kanonok választott meg; tagjai lesznek: Csávolszky József apát-kanonok, Major János igazgató-tanító; elnök megbízott, hogy legjobb belátása szerint jelöljön ki és hívjon be még két tagot a bizottságba. XIII. Központi bizottság elhatározta a jegyzőkönyvet egész terjedelmében megküldeni a «Katholikus tanügy», «Katholikus Paedagogia», a «Népnevelő», «Magyar Allam», «Társulati Ertesítő», «Alkotmány», «Egyházmegyei Közlöny», «Tiszántúli», «Esztergom», «Szatmármegyei Hetiszemle», «Kalocsai Néplap», «Nyitrai megyei Szemle»-nek, s a tisztelt Szerkesztők fölkérte, hogy a jegyzőkönyvet becses lapjukban egész terjedelmében közölni sziveskedjenek. Elnök végül megköszöni a bizottság tagjainak a tanácskozás körül tanúsított türelmet, szives közreműködését és miután a tárgysorozat kimerítettett, a gyűlést bezárja. A gyűlés az elnök éltetése mellett osztott föl. Kelt mint fent. Dr. Walter Gyula Esztergom-főszekesegyházi apát-kanonok a bizottság elnöke. Jankovics János, a szatmári róm. kath. főnépiskola igazgatója, a bizottság jegyzője.

Meghívás. A kézdi-orbai róm. kath. tanító-egyesület folyó évi őszi rendes közgyűlését 1899. október 23-ik nappán, délelőtt 9 órakor kezdődőleg, Hiliben fogja megtartani a következő tárgysorozattal: 1. Szentmise hallgatás után gyakorlati tanítás az «Orarend»-ben azon nap délelőtt 9-10 órára előirt tantárgyból. Tartja Czibek József tanító úr. 2. Elnöki megnyitó. 3. A múlt rendes és rendkívüli közgyűlésekről fölvetett jegyzőkönyvek fölolvása és hitelesítése. 4. A gyakorlati tanítás megbírálása. 5. Elnöki előterjesztések. 6. Enekdarabok előadása négyes karban a lemhenyi tanító urak által. 7. Szabó Sándor jelentése a kath. tanítók országos bizottságának folyó évi augusztus 24. és 25. nappán tartott közgyűléséről. 8. Szavalat, Szabó Antal lemhenyi tanító úr által. 9. Az alapszabályok módosítása. 10. Egy-két pályatétel kitűzése. 11. Addig is, míg alapszabályunk módosíttatnék, a három rendes közgyűlés visszaállítása. 12. A jövő közgyűlés tárgysorozatának megállapítása. 13. A kath. segélyalap és rendes tagsági díjak pontos és elodázhatatlan befizetése. 14. Indítványok. E közgyűlésre egyesületünk tiszteletbeli, pártolói és rendes tagjait van szerenesém illő tisztelettel meghívni. Kelt Kézdi-Szent-Léleken, 1899. október 10-én. *Szabó Sándor*, egyesületi elnök.

Meghívás. A szombathely-egyházmegyei róm. kath. tanító-egyesület novai esperes köre folyó évi október hó 26-án délelőtt 9 órakor tartja őszi rendes közgyűlést Lentiben a róm. kath. népiskola tantermében, melyre a t. tagokat és a m. t. tanügybarátokat tisztelettel meghívjuk. Targyak: I. Gyakorlati tanítást tart: Berényi Miklós lentii kántor-tanító. II. Elnök megnyitója. III. Birálat zártkörben. IV. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének fölolvása. V. Elnöki jelentés és előterjesztések. VI. Értekezést olvas föl: Rozner Rezső kis-szigeti és Öveges József pápai kántárs. VII. Pénztárosi jelentés, a számadás megvizsgálása és a tagsági, illetőleg segély-egyleti díjak beszédese. VIII. A Szombathelyen fölállítandó «Tanítók árvaháza» ügyének megbeszélése és gyűjtő-bizottság választása. IX. Új tagok fölvétele. X. Indítványok. Figyelmeztetés. A t. tagtárs urakat figyelmeztetjük az «Alapszabályok» XII. 24. §. d) pontjára. Kelt Pákan, 1899. október 12-én. *Vogrintsits Nándor*, a kör elnöke.

Meghívó. A «Nagyszombat-vidéki róm. kath. nép-

v az egyleti
ánól be mü

atott, tapinta
y munkásság

y kimagasló
ányát. A tan
sen érezhetni
is a jegyző-
nden jegyző-
adott új tété-

tételeknek:
ul a magyar
számára.»
nyerte.
énekköltés-
a?»

lános termé-
ny akármely
enhol forog-

k közül egy
edig nem is
a fontos ter-
legszelebb
ad a kinese-
vagy csak a
s nagy érde-

kérdés is:
kinttelt a
az évkönyv
t. de talán
ilamieskével
adni?
oló. 81 mű-

ve nincs.
gy költség-
már ama
az egyesü-
dő rovatot

EK.
artású róm.
zottságának
sten tartott
v. (Folytatás.)
zása. Elnök
Ösztöndíjat
e 7. Elma-
líjas lez 25.
tendő 9 hely
jakra kiutalt
ok névsora:
e Iván, Kirn
czky András,
ula, Nevelés

nevelők egyesülete 1899. évi október hó 24-én Nagyszombatban a város háza nagytermében rendes évi nagygyűlést tartja, következő tárgysorozattal: 1. Szentmise (9 órakor) a plébánia-templomban. 2. Tíz órakor a közgyűlés megvívása. 3. Jelentés az egyesület utolsó évi működéséről. 4. Emlékbeszéd dr. Lassó Lajos, az egyesület néhai érdemes elnöke fölött. Előadja Tiszvuszky L., nagyszári főtanító. 5. A bírábizottság jelentése, pályadíjak kiosztása. 6. Pályanyertes kötelező dolgomat fölolvasása, tárgyának megvívása. 7. Indítványok. 8. Általános tisztviselés. Jeddessa Pál, egyesületi elnök.

Meghívó. Az «Ereksújvár-vidéki római kath. nevelők egyesülete» 1899. évi október hó 25-én délelőtt 9 órakor Ereksújvárról a város háza tanácstermében tartja XVIII-ik rendes közgyűlést, melyre az egyesület tagjai s a nevelés ügyének barátait tisztelettel meghívjuk. **Tárgysorozat:** 1. Délelőtt 9 órakor szentmise a plébánia-templomban. 2. 1. Elnöki megnyitó. 3. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének fölolvasása. 4. Jelentések: a) Elnök jelentése az egyesület működéséről. b) Segélyalapgyűjtő bizottság elnökeinek jelentése. c) Egyéni jegyző jelentése a tagok létszámáról. d) A pénztáros és a pénztárvizsgáló bizottság jelentése. e) A könyvtáros jelentése. f) A pályamunkákat bíráló bizottság jelentése. 4. A pályadíjat nyert dolgozat fölolvasása. 5. Vitafételek: a) «Eljabb időben az a pénz kezd labra kapni, hogy az a tanító, a ki nevelőkének anyanyelvét nem bírja, egyenlő viszonyok között, nagyobb sikert képes fölmutatni, mint az, a ki nevelőket anyanyelvét bírja». Előadja Peter Mária vágssellyei t. b) «Az iskolai évszázó vizsgálata». Előadja Horváth Lajos petersi k. t. 6. Indítványok: a) A vágssellyei kör indítványa a peredi kántortanítói pályadalmnak megvédése tárgyában, továbbá a róm. kath. iskolákban működő tanítók lakás-, kert- és terménybeli illetményeinek a törvény értelmében való kiszolgáltatása tárgyában. Ismerten Peter József a kör megbízásából. b) A központi bizottság indítványa egyesületünknek a Magyar tanítók országos bizottsága, az «Eötvös-alap» és a Tanítók-Háza ügyében. c) A vágssellyei kör indítványa a tanítóknak az artéri és utató alól való fölmentése, továbbá a nem állami tanítók vasúti utazási kedvezményének kerelmzése tárgyában. d) A gömörmezei általános tanító-egylet fölvívása a tanítók gyermekeinek internátusai és a Tanítók-Háza tárgyában. e) Egyéb indítványok. Vág-Sellye, 1899. október 25-én. Peter József, az egyesület elnöke. Tynkos Károly, az egyesület jegyzője.

EGYESÜLETI ÉLET.

A Rozsnyó-egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület. XVII. évi közgyűlést szeptember hó 20-21-ik napján Losonczon tartotta ngos és főt. *Marsó Géza* egyházmegyei főtanfőügyelő, apátkanonok és *Tóth Géza* elnökelete alatt. A közgyűlés magas vendégül tisztelte gróf Wenckheim Ferencz gácsi nagybirtokos urat. Első nap délután 5 órakor előértekezlet volt. Másodnap délután 5 órakor előértekezlet volt. Másodnap vette kezdetét az egyházi elnök úr megnyitó beszédével. A közgyűlés a legmélyebb hálaérzettel örökölte meg jegyzőkönyvileg felejthetetlen királynék emlékét. Elnök-főtanfőügyelő továbbá a néptanítói hivatás fontosságát és magasztosságát kiemelve, a tanügy terén kiváló érdemeket szerzett kártársainkat: *Tóth Gézát, Nagy Józsefet* 25 éves. *Szabó Abelt* 50 éves tanítói működése alkalmából a legnemesebb jutalom és elismerés kifejezésül a közgyűlésen is szíve melegevel s a közgyűlés egyetértésével üdvözölte. Világi elnök magvas megnyitó beszéde után a közgyűlés a következő tárgysorozattal folyt le: Fölolvasatott a megyés-püspök úr 6 méltóságának levele, melyben atyai áldását küldi tanácskozásainkra. Az egyesület táviratilag üdvözölte a szeretett főpásztort. A párber megváltására vonatkozó s az 1898. évi XIII. és 2024. sz. püspöki körrendelet az iskola beléletéről örvendes tudomásul vétettek. Szilágymegye tanító-egyesüle-

tőnek átiratára az elavult iskolaszékek förlése vagy módosítása tárgyában a szükséges intézkedéseket s módosításokat, megyés-püspök urunk közbenjárásával, a mélt. püspöki kártól óhajtanók. A gömörmezei általános tanító-egyesület kezdeményezésére a tanítói internátusok létesítése tárgyában javaslat készítették, melynek alapján a szakminiszter úrhoz kérvény fog benyújtani. Nagy József 10, Miriovszki Istváné 20, Nagy József károsult kártárs 40 s a szatmár-ugocsa megyei r. kath. tanító-egyesület fölvívására egy kath. tanító 10 korona segélyben részesítették. Elnök jelentéséből kitűnt, hogy az egyházmegye területén levő négy vármegyében «Az iskola és tanítók védelme» tárgyában a szabályrendelet meg van alkotva. Nógrád- és Gömörvármegye általános tanító-egyesületei jubiláris díszgyűlések alkalmából egyesületünk részéről táviratilag üdvözöltettek. *Egyesületünk a Szent-István-Társulat s a Gyermekképző-Egyesület tagjai sorába belépett.* A főjegyző, könyvtáros s pénztárosok tették meg ezután jelentéseiket, mely utóbbi szerint a pénztár állása a hátralékokkal 2472 korona 50 fillér. A pályamunkákat bíráló-bizottság a pályadíjat: «Magyarországot még egyszer kell meghódítani» jelítés munka szerzőjének, ifjabb *Makkay György* lapújtó tanítónak ítélte oda. E jelentés után gróf *Wenckheim Ferencz*, gácsi nagybirtokos lépett a gyűlés termébe, a kit a jelen voltak zajos eljenzések közt fogadtak s világi elnök a közgyűlés a fölötti örömeinek kifejezésül, hogy ily magas vendéget tisztelhet körében, 6 méltóságát magas szárnyalatú beszéddel a legmelegebben üdvözölte. A kötelező tételekről irt dolgozatok közül a közgyűlésen való fölolvasásra: «Az országos nyugdíjalap reviziójánál minő igényei vannak a tanítóságnak?» ezim alatt *Tóth Géza* dolgozata, s «Az ifjúsági iratok szerepe a népiskolai nevelés szolgálatában» című *Rehák Ed* munkája ajánlatott fölolvasásra: előbbie 20, utóbbie 10 korona jutalomban részesült. A pályamunka nagy terjedelménél fogva nem volt fölolvasható. (Készséggel közzétesszük. Szerk.) *Marsó Géza* egyházmegyei főtanfőügyelő, apátkanonok ur az egyesület iránt minden évben tanúsított áldozatkészéget most sem vonta meg s a jutalmak fedezésére 20 koronát adományozott. Megnyilatkozott a nevelés ügye iránt a pártfogás s áldozatkészéget gróf *Wenckheim Ferencz* 6 méltóságában, a ki az elnök kezébe az egyesület javára 200 koronát tett le. Elnök a hálaérzett legmelegebb szavaival köszönte meg a közgyűlés nevében a nemes adakozónak páratlan jóakarót s áldozatkészéget. A jötekonyságáról széles körben ismert gróf 6 méltósága nem szorul dicséretünkre, de megengedi, hogy ez uton is a leghálásabb köszönetünket nyilváníthassuk nemes tetteért. Végül az indítványok letárgyaltattak. Első sorban a nemesszívű gróf az egyesület disztagjává nagy lelkesedéssel választott meg, nemkülönben a premontrai kanonokrend jászóvári konventjének 7 tagja tiszteletbeli tagokul. Öngélelyezési alaplétesítése évben kimondatott. Látközey Mihály főgimnáziumi tanár indítványa alapján az elemi és középiskolai tanítózetek áthidalása tárgyában egy javaslatot dolgoz ki, melynek alapján a társesületekhez pártolás végett kérvény intéztetik: ugyanez ügy könnyebb keresztülvitele szempontjából *Thaisz Lajos* közpöntézet tanár indítványára a középiskolai tanárok megkerestetnek, hogy a fátongó úr áthidalásának elérése czéljából minél tömegesebben lépjenek a tanító-egyesületek kebelébe: az internátusok létesítése szempontjából a tanítók minden téren haladéktalanul egyesüljenek. Gróf *Wenckheim Ferencz* 100 forintnyi adománya egy létesítendő internátus alapokéjéül letétezt. *Borbás Géza* indítványára a megyei hatóságok megkerestetnek, hogy a rendes iskolalátogatás ügyében fönnálló országos törvények s megyei szabályrendeletek a hivatott közegek által szigoruan betartassanak. A szepesi körnek a kötelező tételek kidolgozásának módozatára tett javaslatai elfogadtattak. Elnök zárószavai után a gyűlés véget ért. Gyűlés után fényes ebéd volt a városi vigadóban. *Fedor János*, egyes. főjegyző.

IRODALOM.

Ötödik Olvasókönyv

az osztott kath. elemi fiúiskolák 5. és 6. osztálya számára. A Szent-István-Társulat megbízásából szerkesztették: Mócsy Antal, Petrovics József és dr. Walter Gyula.

7. Korunknak ferdé s kiros szokásai ellen lettek írva a «122. Párviald» — a «121. Fűszerek és mérgek» című, a kávé, a szeszes italok s a dohány veszedelmes voltát feltüntető olvasmány. — A *ponyva- és egyéb rossz szokások termékei ellen* való az «135. Olvassunk» című olvasmány, mely a Szent-István-Társulatot ismertetési arra buzdít, hogy az általa kiadottakat olvassa a nép s hogy olvasási vágyának kielégítése tekintetében forduljon a kiadástörvényhez.

8. Vége, mellőzve több új olvasmány megemlítését, fölhozzuk még a «119. László királyi herceg élete és halála» címűt. A gyermekek ismerik már az alsóbb osztályokból szent Imre herceget, a hiteköltői oktatásból az ifjúság védőszentjét. Amde a mai kor hitetlenjei azt tanítgatják, hogy «régén volt, talán nem is igaz». Nos hát nemrég még köztünk élt László királyi herceg fontoság aratlanságában, tisztaságában: úgy élt, mint egy katolikus gyermeknek, ifjúnak kell élnie, mondhatni szentül. Ép azért, azt hiszem, helyes volt őt, mint egy példaképet, az ifjúság elé állítani.

Annak beigazolására, hogy a keresztény katolikus hit az ezen alapuló szeretet ma ép úgy képes lelkesítő, bátorító a szentéletre, önfeláldozásra, még pedig erőt, iram és vettem föl a 4. pont alatti olvasmányokat (különösen Urge, Czimmernann, Menyhárt, Kulcszky életrajzait, melyekhez mellán sorozható a Petrovics J. által írt «110. Kolping Adólf az iparosok igaz barátja» című olvasmány is).

Igen, az evangélium örökké igaz tanai alkalmasak mind is minden jóra, szépre buzdítani, képesíteni. Akalmos oktatás által be lehet láttatni a növendékekkel, hogy meg van abban, — és csakis abban, — minden, a mi az egyéni, családi, társadalmi boldogulathoz szükséges, s hogy annak oka, hogy mégis annyi a baj, nyomorúság, szeretetlenség, ellenségeskedés a keresztény társadalmunkban is, csak abban van, hogy az emberek több-kevésbé csak látszólag keresztények, tulajdonképen pedig nem azok, mert nem élnek az evangélium szellemében.

Igen, meg lehet őket arról győzni, hogy már e földön is azaz mértékben boldogok egyesek, családok és társadalmak, a mely mértékben követik Krisztus tanításait.

A fentebbiekben vázolt szempontok és gondolatok lebegtek lelki szemem előtt s lelkesítettek, bátorítottak a sokszor epen nem könnyű munkában. Ha kedves pályatársaim, — mint hiszem, — hasonló gondolatok, érzések által fognak lelkesíttetni: akkor a ezért növendékeinktől öntudatos katolikusokat nevelni, kik nem csak nem szégyenlik vallásukat, hanem a szó nemes értelmében büszkéek reá; továbbá minden áldozatra kész hazafiakat, a királynak hű alattvalókat, — milyenek az ősi, voltak) el fogjuk érni; s a második ezredévben is, mely a magyar katolikusokra s ezzel a magyar hazára várni szomorú kilátások között kezdődik, sikerül a hazafiantartó katolizizmust megerősíteni.

Vége azoknak egy pár szót, kik talán a fentebbiekben érintett dolgokat a gyermekekre nézve peheznek, értelmük körüket túlhaladóknak és az illető olvasmányok megdöntő kezelése dacára is, az azokhoz fűzött reményeket tüvérmeseknek vélik.

A népiskola 5-6. évfolyamának növendékei egy-koruk körülbelül ugyanegy képzettségűek, előismeretűek és képességűek a középtanodák 1-2. osztályú növendékeivel. Tessék az Ötödik Olvasókönyvet az utóbbi növendékek olvasó- és tankönyveivel összehasonlítani s úgy fogja találni, hogy az Ötödik Olvasókönyv tartalma nem jobban, hanem kevésbé fogja a növendékeket terhelni. Anna bizonyos, hogy nem egy olvasmánynak sikeres kezelése sok tanítótól meg fogja kívánni az előleges

tanulmányozást s a vonatkozó ismereteknek kibővítését, — de hát ezt a lelkiismeretes tanító szívesen meg fogja tenni. S ha megteszi, a várt eredmény nem fog elmaradni.

Az igen esimos kiállítású s 494 oldalra terjedő könyv, — terjedelméhez és kiállításához képest igen olcsó, — mert ára csak 72 krajczár.

Isten velünk!

Mócsy Antal.

VEGYESEK.

Örömhír. Lapunk zártakor a szatmári «Heti Szemle»-ből olvassuk, hogy Schlauch Lőrincz dr., Nagyvárad bíboros püspökétől a következő sürgöny érkezett Steinberger Ferencz dr.-hoz, a szatmári képzőintézetek igazgatójához, a kath. tanítók orsz. bizottsága egyházi elnökéhez: «O Felsőge a király kegyes volt önt nagyváradi kánonokká kinevezni. Ez az esemény méltó örömet fog kelteni úgy a kath. tanítóság, mint az összes hazai tanfériak körében. Azt hisszük, hogy a jövő számban már a királyi kinevezést is közölhetjük. Az országos bizottság küldöttségileg üdvözi ez alkalomból elnökét.

Egy tanító ünneplése. A torontálnegyei *Kübek-láza* vasárnap nagy ünnepséget rendezett *Hungár* Antal tiszteletére, a ki a községnek már negyedszázada tanítója s ezen a pályán negyvenhárom esztendeje van. A tanító maga is német eredetű, de nemcsak jó magyarra lett, hanem a német ajku községben a magyarság előharcosa is volt. Vasárnap este kivonult a község egész népe és fátylasmenetben vonult a tanító háza elé, a hol *Herzog* Ferencz plébános és *Paroszkay* Zoltán jegyző üdvözölte *Hungárt*.

Debreczen iskolái. *Csányi* Viktor tanfőlügyeio *Debreczen* közigazgatási bizottságához jelentést terjesztett az oktatásügy állapotáról. E jelentés szerint 1356 gyermek nem járhat iskolába, mert nincsen hely számukra Debreczen városában, úgymond a jelentés, a népnevelésügy tekintetében sok szegény község mögött van!

Halálozás. Horváth Károly, volt döröskői róm. kath. néptanító, folyó hó 16-án délután hosszas szenvedés után, a halálöklök szentsegének áhítatos fölvetelével életének 64-ik évében, áldásdús tanítóskodásának 47-ik évében az Úrban esőndesen elhunyt. A boldogult hült tetemet október 19-én Szarvaskenden az iskolaházból temették el nagy részvét mellett.

Kérelem. A «Szent-István-Társulat» Stephaneum nyomdájából a napokban hagyta el a sajtót e című munkám: **«Mezei Virágok»**, mely 12 vallásérköcsös szellemű elbeszélést tartalmaz. Minthogy húsz százelekos tiszta jövődelmet az «Orsz. K. Tan. Árvaház-alap» javára szándékozom fordítani, szeretettel kérem mindazokat, kik a vallásérköcsös szellemet e munka terjesztése által is apálni óhajtják, örvendeztessenek meg minél előbb becses megrendelésükkel. A már eddig kapott számos elismerő sorok közül állanak itt a kath. tanfériak által országosan jól ismert jelesünknek: Tóth Gyza, a jászói igazgató úrnak idevonatkozó szavai: «A vonzó, zamatos magyarsággal írt s az életből ellesett novelláid könyveket csaltak szemembe. Ez a legékesebben szóló kritika». A «Mezei Virágok» ára: 1 forint, tizedik példány ingyen. Megrendelhető alulírott nál. Szives megtisztelő megrendelésüket kéri Bussán, n. p. Szakál (Nógrádm.) tisztelettel Szokoly István, k-tanító.

Szerkesztői üzenetek.

Gy. F. Budapest. Már előbb intézkedtünk. Köszönet az érdeklődésért. — **M. K. Istimér.** Igen, beszámítjak. — **O. G. Nemet-Keér.** Nagy köszönettel vettük az érdeklődést ügyeink iránt. Mi már többször foglalkoztunk ezzel az ügyvel és főtiszt. úr érvei kapcsán ismét foglalkozni fogunk. — **R. L. Javaslattunk** e lapban teljes

szövegében közölte volt. — **H. E. Bölesken**. 1. Nem köteles, de ha a pályázati feltételek között ezt kifüfatásba helyezték, ez esetben szorgalmazhatja. 2. Legjobb megoldás, ha visszatéríti a két hónapra eső részt. — **F. F. Vaez** Levéltári felületünk. — **B. J. Zolkócz**. Az ötödéves korpolékra való jogosultsága az oklevél megszerzésétől veszi kezdetét, feltéve, hogy állása rendszeresített tanítói állás. — **P. Gy. Vegeden** Igen szép, hogy méltánytalan elhőcsátásban részesített kártársuk védelmére tömörülnek; de azzal, hogy lehetetlenné teszik az állás betöltését, ismét önköri járnak el méltánytalanul azon ártatlan gyermekekkel szemben, a kik nem okai szüleik októberi eljárásának. Ne feledjük, hogy mi neptanítók vagyunk, kiknek eszményünk az Üdvözítő és vezető elvünk e szavai: „Engedjétek hozzám jönni a kisdedeket”. Utólagos beleegyezésükkel a 2–3 pontot elhagyjuk.

Feladós szerkesztő: **Ember Károly**.

PÁLYÁZATOK.

Sztergom érseki megye.

Asvány (posta Győr-Haró) róm. kath. iskolásképe osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése államsegéllyel: 400 forint, hátrahozott szoba. Nótanítók is pályázhatnak egy évi alkalmazásra. Kik a női kézimunka tanítói képzésében részesülnek. Oklevél másolatának behatárolása szükséges. Határidő *okt.* 28. 895 1–1

Jablancz (Nyitra-megye) róm. kath. népiskolánál jelenlegis felvett megüresedett másodtanítói állásra tanítók, tanítónők, esetleg övönök pályázhatnak. A tanító fizetése 300 forint, államtól segély 100 forint, lakbér 20 forint, és esetleg a nyári menedékhely vezetéséért a pontnál közegetti 80 forint. Tannyelv: tót-magyar. Folyamodványok az iskoláshoz *november 12-ig* beérteszendők; választás napja a fenti határidő. 899 1–2

A hollósi (Nyitra-megye) róm. kath. orgonista állomásra pályázat hirdették és a választás esütörtökön, *november hó 16-ára* fizetett ki. A pályázónak nem kell okleveles tanítónak lenni, de hogy orgona, zene, ének és az egyházi szertartásokban jártas legyen, kívánatik. Jövedelme: Templom és község pénztárából késpzében 202 forint. Szántóföld, fa és kővékből 98 forint. Összes stóli jövedelme tehát 400–500 forintot. Lakása két szoba, konyha és kamrából áll. A folyamodványok a *hollósi plébánia hivatalához* küldendők. A pályázónak személyes megjelenése kívánatik, valamint a tót nyelv jártassága is. 897 1–1

A kamanfalvi római kath. tanítói (tót-magyar) állomásra *1899. november 3-ig* pályázat hirdették. Fizetése: 400 frt, 2 öl tűzifa, egyegyed holdnyi kert. Lakása: szoba, konyha, kamara. Pályázhatnak tanítók is. *Plébánia-hivatal*, Nyitra-Ludány. 906 1–2

Egri érseki megye.

A csernetyi másodtanítói állásra a 35. számban hirdették pályázat *november 9-ig* meghosszabbították. Tanítónők is pályázhatnak. 889 1–1

Erk Anyagyház róm. kath. iskolájánál az önálló tanítói állomásra pályázat hirdették. Javadalom: kétszobás jó lakás, kis kerttel: 350 forint fizetés és egy öl fa, arabán 15 forint, a községi pénztárból havi előleges részletekben fizetve; a faiskola-kert haszonélvezete; gazdasági iskola tanfolyamért a községtől 25 forint. A megválasztandó köteleessége: a haladók és ismétlők osztályának vezetése s a faiskola kezelése. 35 forint államsegélyi pótlék elnyerése végett az intézkedés folyamata vétetik. Kérvények s okmányok *folgó hó 26-ig dr. Zucker Sándor* lelkészhez Erkre (Hevesm.) küldendők. Alomás azonnal elfoglalandó. 901 1–1

Besztercebányai egyházmegye.

Korpona szab. kir. város róm. kath. magyar-tót tannyelvű iskolájánál rendes tanítói és a kath. egyház-

nál másod-kántori egyesített állásra pályázat hirdették következő elkülönített fizetéssel. Tanítói: lakás, konyha, kert, késpzében 350 forint, 60 ürméter kemény tűzifa, melyből az iskola is fűtendő. — Másod-kántori fizetés: egy harmada az összes kántori jövedelmeknek, vagyis 84 forint késpzének, 6 hl búzának, 32 hl feles gabonának, 10 mm. szalmának, 18 mm. szénának, 60 ürméter kemény tűzifának, körülbelül 120 forintnyi stóla- és forintnyi oferának. A folyamodóktól kívánatik: tanítói képesítés, orgonálás, éneklésben jártasság; zenében való jártasság előnyt nyújt. S minthogy a tanító a kath. iskoláshoz, a kántor pedig a kegyuraság által választatik, a folyamodók folyamodványukat mint tanítókat külön az iskoláshoz és mint kántorok külön a városi tanács-hoz főszerelten *november 10-ig* nyújtsák be, orgona-próbára november 15-én jelentkezzenek. Korponán, 1899. október 14. *Machovich Izidor*, apát, *Baumert Ottó*, h-polgármester. 897 1–1

Janosrétre (Barsmegye, posta: Körmoözbanya) róm. kath. kántor-tanító keresetik. Föltételek: vallásérkölesős, okleveles tanító, jártas a magyar és német nyelvben és orgonajátékban. Javadalma: 500 frt, a melynek 300 frtja késpzénz; kényelmes lakással és gazdasági épülettel. A város közelsége igen előnyös. Pályázhatnak tanítók, tanítónők, esetleg övönök. Az állomás azonnal elfoglalható. *Brestyánszky József*, plébános. 902 1–1

Győri püspöki megye.

Győre (Sopronmegye) főkegyház kántor-tanítói állomásra pályázatot hirdet *október végéig*. Jövedelme: Tüzmentes Békés lakáson kívül a 400 forintot meghaladja. Gyermekek száma 70, tannyelv magyar. Kérvények a *csiréki plébánia-hivatalba* küldendők. 863 2–2

A mosony-szolnoki római kath. népiskolánál üresedésbe jött egy osztálytanítói állás. Javadalom: a) Evi késpzénzfizetés 400 forint negyedévi részletekben a községi pénztárból; b) szabad lakás a fűtéshez szükséges tüzeléssel. Köteleesség: a) Az igazgató-tanító fölügyelete alatt a III–IV. osztályt (3. és 4. évf.) és fiú-ismétlőket önállóan tanítani; b) a kántorság minden ágában, — az egyházi-ténykedések kivéve, — segédkezni. A tannyelv: magyar-német. Csak oklevéllel bíró tanítók pályázhatnak. A folyamodványok *folgó évi november 15-ig* főtisztelendő *Bobleter Ignác* iskoláskéz elnökhöz benyújtandók. 896 1–1

Munkácsi egyházmegye.

A Körös-Ladányhoz (Békésmegye) tartozó **Bikaszigetpusztai** r. kath. iskolához tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazás: tisztességes lakás, kert, 270 frt késpzénz, terményekben: 8 métermázsza búza, 5–5 mmázsza árpa és tengeri, 5 öl tűzifa és a szükséges szalma fűtéshez saját használatra, 1 tehén-, 1 sertésnek nyári legelő. Tanítási nyelv magyar. A pályázó okleveles tanítók kérényüket mélt. gróf Hoyos-Wenckheim Fülöp úrhoz címelve, alulirothoz küldjék be *október 26-ig*. Az állomás november elején elfoglalandó *Chilko László*, plébános. 869 2–2

Nyitrai püspöki megye.

Nyitra-Dívek (u. p. Nyitra-Rudnó) róm. kath. népiskolánál újonnan rendszeresített II-odtanítói állásra 400 forint fizetés, 50 forint lakbér és 10 forint kert-illetmény évi jövedelemmel, — melyből 350 frt államsegély. — *folgó évi november 7-ig* pályázat hirdették. Tannyelv: magyar és tót. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. *Iskoláshoz*. 890 1–1

Nagy-Surányi (Nyitra-megye) róm. kath. iskolához *1899. november 15-ére* tótul tudó, okleveles tanító keresetik. Fizetése államsegéllyel együtt 400 frt, lakbér 45 frt. Posta-, vasúti állomás helyben. Kérvények római kath. *iskoláshoz* címén küldendők. 905 1–1

Pécsi egyházmegye.

A baranya-sombereki német-magyar tannyelvű római kath. iskolánál megüresedett egyik osztálytanítói állásra *november 5-ig* pályázat nyitattik. Fizetése: 400

forint havi előleges részletekben és egy szobából álló lakás, fűtéssel. Kötelme: az iskolaszék által meghatározott osztályokat és ismétlő-iskolákat oktatni, a kántorok által segédkezni, miért az orgonálásban jártas és személyesen jelentkező pályázó előnyvel bír. Az állomás azonnal elfoglalandó. A kellően felszerelt folyamodványok a kerületi esperesi hivatalhoz Dunaszékesőre küldendők. *Gehring Fülöp*, plébános. 891 1—1

A **herezeg-szöllösi** (Baranyamegye) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javadalma: Párkány (van 160) 1/4 p. m. búza, ugyanannyi csöves kálmezsa és 40 kr. — 244 forint; minden rendes tankezes után 20 kr. — 12 forint; 9 1/2 kat. hold föld, melyet maga munkáltat — 168 forint; ismétlő-oktatásért 21 forint. Az uradalomtól: 4 forint 20 krajczár; 8 óra munka kétszeres — 24 forint; 20 és fél köbméter fa — 55 forint; 6000 ööl rét — 85 forint; stóla 30 frt. Két szoba, két konyha, éléskamra, melléképületekkel. Tanulmány: magyar; tempomi nyelv: magyar-horvát. Hírvétül tudni kell. Választás: *október 30-án*. Csak okleveles pályázhat. Esperesi hivatal helyben. Vasuti állomás: Baranya-Monostor. 888 1—1

Toina-Könyiben róm. kath. tanítói állomásra *október 31-ig* pályázat nyitattik. Fizetése 200 forint, szoba kellő bútorzattal, ágynemű nélkül, fűtés és tisztogatással. Élelem a kántor-tanítónál. Kötelme az első osztályt 8 hónapig át tanítani, kántorságban segédkezni, esetleg onnan működni. Okleveles vagy képezdőt-vezettek az iskolaszék elnökségéhez forduljanak. Tanulmány: magyar. 878 1—1

Tekes fiókközség kántor-tanítói állomásra pályázat hirdettetik *november 5-ig*. Jövedelme: 1. Minden telkes pár után (40 pár) 1 nyolezados buza és 1 nyolezados rozs. 2. Minden kisházás- és szellérpár után 2 nyolezados rozs. Van 33 pár. 3. Minden pár után 40 krajczár. 4. Vasárnapi oktatásért 10 frt. 5. Minden iskolásgyermek után 40 kr. Van 33. 6. Minden szőlősgazda minden pár után fizet 50 krajczár borpénzt, 44 pár. 7. Hat öl tüzifa, melyből az iskolát tartozik fűtteni. 8. Öt mm. marhaszalma. 9. Stóla 5 forint. 10. Tizenegy hold 1480 ööl szőlőföld, 824 ööl rét, 1 hold és 198 ööl legelőföld használatára. A földeket a tanító maga munkáltatja. 11. Klenczvenegy forint államsegély. 12. Kétszobás lakás a szükséges melléképületekkel. Csak okleveles férfitanítók pályázhatnak; személyes megjelenés megkívánlatos. Kérvények az iskolaszék elnökségéhez. — *Baranya-Vasvári plébános*. — Intendendők. 904 1—1

A **sztarai** (Somogy megye) kántor-tanítói állomásra folyó *október 5-ig* pályázat hirdettetik. Jövedelme: Két hold föld, 3 hold rét, 6 öl fa, 50 frt. tapenz. Iskolaszék után 60 forint. Vasárnapi ismétlők oktatásáért 12 frt. 10 forint alapítványi kamat. Minden partól negyed mérő búza, 35 krajczár munkaváltság és 125 krajczár borpénz. Legeltetési jog. Stóla körülbelül 30 forint. Tanulmány: magyar-horvát. Folyamodványok *Bogdásóra* (Baranyamegye) róm. kath. iskolaszéki elnökhöz küldendők. Személyes megjelenés ajánlatos. 903 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Nagy-Röcze róm. kath. kántor-tanítói állomásra *november 6-án* pályázat hirdettetik. Jövedelme különféle ezreken 703 forint. Okleveles folyamodványok a plébánishivatalhoz küldendők. *Beliczky Gusztáv*, plébános. 898 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A **gumiliczai** róm. kath. tanítói állomásra. Javadalom: két szoba, konyha, kamra, pincéből álló új lakás, melléképületek, konyhakert; az iskolaépület mellett háromnegyed hold kaszáló — 15 forint; 9 hold szántóföld használatára, vagy e helyett 104 frt; 20 pozsonyi mérő rozs, 6 mérő búza a község által kiszolgáltatva; a községi pénztárból 220 frt készpénz, december 30-án, március 30-án és május 30-án kifizetve. 3 öl bérkő használatára. A tanterem fűtéséről és tisztántartásáról a község gondoskodik. Oklevellel felszerelt kérvények

október 28-ig főt. *Szalay István* plébános, kerületi tanfelügyelő úrhoz Turmchára (Zalam.) küldendők. Az állás november 1-én elfoglalható. 886 2—2

Székesfehérvári egyházmegye.

Az **ürömi** (Budapest mellett, vasúti állomás) róm. kath. kisedővödához óvónő kerestetik. Evifizetés 400 forint, dajkatartásra 120 forint és lakás. Pályázati határidő *október 26*. Az állás azonnal elfoglalandó. *Weischer Miklós*, plébános. 892 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Szent-Miklós-pusztai (Somogy megye u. p. Merye) róm. kath. uradalmi tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Évi járandósága: Lakás (két padlózott szoba, konyha, kamra, istálló, sertés-, baromfiól); készpénzfizetés negyedévi részletekben 100 forint; 556 kgr. búza, 1068 kilogramm rozs, 400 kgr. árpa — 128 frt 56 kr.; 320 liter borváltság — 48 frt; 2 drb tehén, 1 db növendékmarha, 3 drb öreg göbe, 1 drb göbe 2 éves korig, 6 drb süldő tartása legelőn — 30 forint; 900 kilogramm széna — 18 frt; 600 kgr. szalma — 6 frt; 36 köbméter tűzifasábfá — 72 frt; 34 kgr. konyhasó — 4,08 frt; 1000 ööl tavaszi föld használat szántással — 15 frt; 1000 ööl kert-használat — 20 frt; 100 ööl kenderföld szántással — 2 frt. Összesen 443 frt 64 kr. Megkivánlatik, hogy a megválasztandó tanító a gyümölcsfatermesztést illetőleg teljes szakavatottsággal bírjon. Munkaerőt az uradalom szolgáltatja. Díjazásul a kiültetendő 3—4 éves esemeték darabja után 5 krajczárt kap. Szünidőben, ha az uradalomnak külön szolgálatot tesz, külön díjazásban részesül. Vasár- és ünnepnapokon délután az iskolában litániát tartani s a tanulókat grónásra elkészíteni s Meryére vezetni tartozik. Az esetleg még évek múlva is szükségessé váló kántor-tanítói teendőket a rendes stólaris fizetésért elvégezni tartozik. Egy év próbaév. Okleveles tanítók kérvényeiket alólírothoz folyó évi *október végéig* küldjék be. Tanulási nyelv: magyar. Merye, 1899. október 10. *Bertalan Alajos*, jóságkormányzó. 900 1—1

Vácsi egyházmegye.

Rékas (Pest megye) tanítói állomás jövedelme: Szabad lakás, 210 forint és 52 hold a 1200 ööl föld használatára, melynek közterheit viseli. 10 hold kivételével 460 feritert bérbeadva. Köteleessége mindennapi és ismétlő-osztály vezetése. Pályázati határidő *október használatára*. Az állomás azonnal elfoglalandó. *Róm. kath. iskolaszék*. 894 1—1

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerdorfi (Osztr.-Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyáranak fiókja. Legolesőbb áron kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániá, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról.

A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.

Érvényes 1899. október hó 1-től.

Delelőtt					Delután					Delelőtt					Delután				
vonat száma	óra	perc	vonat neve	hová	vonat száma	óra	perc	vonat neve	hová	vonat száma	óra	perc	vonat neve	honnan	vonat száma	óra	perc	vonat neve	honnan
102	12:20	k.e.v.	Konstantinápoly	22	12:25	sz. v.	Bieske, N.-Kanisza	101	12:10	k.e.v.	London, Páris, Bécs	1027	12:20	v. v.	Budafok				
32	6:20	v. v.	Bécs, Páris, London	310	12:35	•	Hatvan	901	12:30	•	Konstantinápoly	311	12:25	sz. v.	Hatvan				
604	6:50	gy. v.	Gyűfőhegy, N.-Szeben	1302	1:45	gy. v.	Fehring, Graz	645	5:00	tszsz.	Arad	301	12:50	gy. v.	Berlin, Ruttka				
10	6:30	sz. v.	Bécs, Graz, Nagy-Kanisza	504	1:55	•	Kolozsvár, Arad	1767	5:45	sz. v.	M.-Sziget	903	1:05	•	Konstantinápoly				
402	7:10	gy. v.	Kassa, Munkács	4	2:20	•	Bécs, Páris	607	6:10	•	Brassó, Arad	1901	1:25	•	Gyékényes, Pécs				
102	7:15	•	Zágráb, Fiume, Róma	404	2:35	gy. v.	Kassa, Lawoczne, Lemberg	47	6:15	tszsz.	Bieske	403	1:30	•	Lemberg, Kassa				
304	7:30	•	Ruttka, Berlin	904	2:40	•	Konstantinápoly	405	6:35	sz. v.	Lemberg, Miskolcz	503	1:50	•	Kolozsvár, Arad				
900	7:35	sz. v.	Belgrád, Bród	312	2:45	sz. v.	Hatvan	7	6:40	•	Bécs, Sopron	1301	2:05	•	Graz, Fehring				
108	•	•	Kassa, Poprad, Felka	510	2:55	•	Szolnok	907	7:05	•	Belgrád, Bród	21	4:50	sz. v.	Bieske, N.-Kanisza				
108	•	•	Zágráb, Fiume, Pécs	905	3:00	gy. v.	Zágráb, Fiume, Eszék	907	7:10	•	Brassó, Kolozsvár	313	5:55	•	Hatvan				
606	8:10	•	Arad, Brassó	1022	3:20	v. v.	Adony, Szabolcs, Paks	309	7:30	•	Hatvan	505	6:20	•	Brassó, Kolozsvár				
906	8:30	•	Köcskös, Brassó	402	3:45	gy. v.	Ruttka, Berlin	1303	7:35	•	Graz, Fehring	27	6:50	v. v.	Győr				
408	8:30	sz. v.	Munkács, M.-Sziget	910	4:00	sz. v.	Szabadka	501	7:50	gy. v.	Bukarest, Brassó	5	7:15	gy. v.	Bécs, Graz				
1708	8:15	•	M.-Sziget, Stanislau	72	4:30	•	Győr	1021	7:50	v. v.	Paks, Adony, Szabolcs	605	7:20	sz. v.	Brassó, Arad				
106	8:35	•	Ruttka, Berlin	308	5:20	•	Ruttka, Berlin	1505	8:15	sz. v.	Kassa, P.-Felka	905	7:35	•	Belgrád, Eszék				
1028	10:00	v. v.	Budafok	308	5:45	•	Kolozsvár, Brassó	1003	8:40	gy. v.	Fiume	305	7:45	•	Berlin, Ruttka, Szerencs				
				318	6:25	•	Hatvan	319	8:45	sz. v.	Hatvan	1007	8:00	•	Fiume, Zágráb, Pécs				
				1706	7:05	•	M.-Sziget, Stanislau	509	9:15	•	Szolnok	1705	8:10	•	Stanislau, M.-Sziget				
				24	7:35	•	N.-Kanisza, Triest	11	9:25	•	Győr, Sz.-Fehérvár	1001	8:35	gy. v.	Róma, Fiume, Zágráb				
				1500	8:00	•	Kassa, Poprad, Felka	23	10:15	•	Triest, Fiume	407	8:40	sz. v.	Munkács, M.-Sziget				
				1006	8:30	•	Zágráb, Fiume	307	10:20	•	Ruttka, Füle	1507	9:05	•	Kassa, P.-Felka				
				400	8:40	•	Ungvár, Lemberg	909	10:30	•	Szabadka	9	9:20	•	Bécs, Graz, N.-Kanisza				
				48	9:05	tszsz.	Bieske				303	9:25	gy. v.	Berlin, Ruttka					
				502	9:10	gy. v.	Kolozsvár, Bukarest				603	9:40	•	N.-Szeben, Gyula					
				1904	9:30	sz. v.	Eszék, Bród				25	9:45	sz. v.	Triest, Fiume					
				1304	9:55	•	Fehring, Graz				401	10:00	gy. v.	Munkács, Kassa					
				608	10:00	•	Arad, Brassó												
				908	10:20	•	Belgrád, Eszék, Bród												
				8	10:45	sz. v.	Bécs												
				322	11:00	v. v.	Ruttka, Miskolcz												

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról

A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.

Érvényes 1899. október hó 1-től.

Delelőtt					Delután					Delelőtt					Delután				
vonat száma	óra	perc	vonat neve	hová	vonat száma	óra	perc	vonat neve	hová	vonat száma	óra	perc	vonat neve	honnan	vonat száma	óra	perc	vonat neve	honnan
102	12:20	k.e.v.	Konstantinápoly	604	12:05	sz. v.	Czegled, Szolnok	703	12:50	k.e.v.	Konstantinápoly	171	12:55	sz. v.	Palota-Ujpest				
32	6:20	v. v.	Bécs, Páris, London	172	12:15	•	Palota-Ujpest	705	5:30	e. v.	Konstantinápoly	703	1:25	gy. v.	Bukarest				
604	6:50	gy. v.	Palota-Ujpest	70	12:25	•	Nagy-Maros	163	5:40	sz. v.	Palota-Ujpest	173	1:40	sz. v.	Palota-Ujpest				
110	6:10	sz. v.	Bécs, Ósteman	415	12:35	•	Dorog	151	6:20	•	Vác	103	1:50	gy. v.	Páris, Bécs				
402	7:10	gy. v.	Esztergom	374	1:05	•	Palota-Ujpest	165	6:50	•	Palota-Ujpest	175	3:00	sz. v.	Palota-Ujpest				
602	7:40	•	Czegled, Szolnok	104	1:40	gy. v.	Bécs, Páris	117	6:40	•	Bécs	135	4:00	•	Nagy-Maros				
102	7:50	v. v.	Palota-Ujpest	170	2:20	sz. v.	Palota-Ujpest	6101	6:50	•	Szolnok, Czegled	6103	4:20	•	Szolnok, Czegled				
1402	7:50	gy. v.	Lajosmizse	704	2:30	gy. v.	Bukarest	709	7:15	•	Vercierova	4103	4:40	•	Esztergom				
106	8:10	•	Bécs	134	2:45	sz. v.	Esekkujvár	4105	7:25	tszsz.	Dorog	177	5:40	•	Palota-Ujpest				
707	8:10	•	Temesvár, Orsova	4194	2:40	•	Esztergom	217	7:35	•	Berlin, Zsolna	115	6:05	•	Bécs, Zsolna				
142	8:40	sz. v.	Temesvár	720	2:45	•	Czegled	197	7:45	sz. v.	Palota-Ujpest	179	6:50	•	Palota-Ujpest				
170	9:15	•	Palota-Ujpest	6014	3:05	v. v.	Lajosmizse	6011	7:50	v. v.	Lajosmizse	711	7:00	•	Temesvár				
110	9:20	•	Bécs, Zsolna	716	4:25	sz. v.	Szeged, Szolnok	127	8:20	sz. v.	Parkány-Nána	707	7:40	gy. v.	Orsova, Temesvár				
				178	4:30	•	Palota-Ujpest	4101	8:35	•	Esztergom	181	8:25	sz. v.	Palota-Ujpest				
				138	4:40	•	Nagy-Maros	713	8:45	•	Szolnok, Kecskemét	125	8:35	•	Nagy-Maros				
				180	4:00	•	Palota-Ujpest	1403	9:45	gy. v.	Berlin, Zsolna	6013	8:45	v. v.	Lajosmizse				
				1404	6:20	gy. v.	Zsolna, Berlin	169	10:10	sz. v.	Palota-Ujpest	105	9	gy. v.	Bécs				
				140	6:30	sz. v.	Parkány-Nána	715	10:55	•	Szeged	1401	9:25	•	Berlin, Zsolna				
				710	7:00	•	Vercierova	143	11:05	•	Esekkujvár	4111	9:35	v. v.	Esztergom				
				4112	7:10	v. v.	Esztergom				20	109	9:55	e. v.	Osztonde, Bécs				
				182	7:40	sz. v.	Palota-Ujpest				719	10:05	sz. v.	Szolnok, Czegled					
				218	9:05	tszsz.	Zsolna, Berlin				101	11:50	k. e. v.	London, Páris, Bécs					
				118	9:35	sz. v.	Bécs												
				705	10:15	e. v.	Konstantinápoly												
				714	10:35	sz. v.	Szeged, Temesvár												
				152	10:45	•	Vác												

A vonatok indulása Buda-Császárfürdő kitérőjéről.

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdő kitérőjére.

6002 6:10 sz. v. Esztergom

4003 12:30 sz. v. Dorog
4004 2:29 • Esztergom
4012 7:09 v. v. Esztergom

6013 7:34 v. v. Dorog
6001 9:02 sz. v. Esztergom

4003 4:46 sz. v. Esztergom
4011 9:35 v. v. Esztergom